

käytäisiin yhrä kaoottisesti. Vai voidaan tästä oppia jotakin? Monet avainkysymyksistä ovat tätä tutkimusta arvioitaessa kovin ajankohtaisia. Myös kevään 2004 alkoholiveroratkaisujen yhteydessä on esitetty samanlaisia kysymyksiä. Samoin suomalaisia rahapelimonopoleja koskevassa keskustelussa on runsaasti analogioita Alkon 1990-luvun monopolikeskustelun kanssa.

* * *

Leena Warsell on tehnyt kiintoisan työn. Tutkimus on selkeästi ja hyvin kirjoitettu. Työ sisältää hyviä väliiivitelmiä. Työ on kiitettävän pikkutarkka ajankuva ja prosessin näkyväksi tekeminen. Purkuprosessin kuvaus on hyvä ja opettavainen tarina siitä, miten hektistä ja monien intressien ristipaineessa tapahtuvaa tällainen, yhteiskunnallisesti

näinkin merkittävä prosessi voi olla. Warsell on loistava kirjoittaja. Teksti on selkeää, loogista ja mukaansa tempaavaa. Työtä on välillä suorastaan hauska lukea. Samalla tuo journalistinen sujuvuus on melkein pä pulma. Hän kirkastaa ja polemisoi ja kärjistää tapahtunutta. Tutkijana hän toimittajatyylillään pudottelee räväköitä lauseita, jotka kyllä usein jäävät perustelematta tai ovat pelkkiä tekijän mieliteitä ilman perustelemisen tarkeitustakaan. Hyvältä kirjoittajalta sujuva räväköisyys jopa väitöskirjassa lienee kuitenkin hyväksyttävissä. Tässä työssä kärjistämisellä Warsell saa virkakielen piilotettuja merkityksiä esille, ja se on ehdottomasti etu työn onnistumisen kannalta. Lukijays-tävällisyyttä olisi vieläkin lisännyt joidenkin turhien yksityiskohtien karsiminen suurten linjojen esille saamiseksi. Tähänkin

olisi ehdottomasti auttanut monipuolisempi teoreettisten välineiden käyttö. Kaiken kaikkiaan Warsellin teksti täyttää hyvin Matti Virtasen (YP 1/03) kuvaamia tieteellisen kirjoittamisen estetiikkaan liittyviä keskeisiä periaatteita, joita Warsell myös itse sanoo ottaneensa ohjenuorakseen: kaiken perusta on tekstin rakenne; rakenne on sekä ajatuksellislooginen että esitustavallinen runko, jonka varassa tekstin kiinnostavuus ja elävyys seisovat tai kaatuvat.

Tekijä tuntee aihepiirinsä erittäin hyvin, on perehtynyt tutkimusaineistoon systemaattisesti ja kykenee, edellä olleesta kriittistä huolimatta, pääosin myös esittämään perusteltuja tulkin-toja siitä, miten kaikki oikein tapahtui ja miten se oli mahdollista.

Maahanmuuttajien kohtaamisia suomalaisen järjestelmän kanssa

SEPPO PAANANEN

Maahanmuuttomaana Suomi on vasta alkutaipaleella, ja Suomessa asuu nykyisin osapuileen Oulun asukasluvun verran ulkomaalaistaustaisia ihmisiä. Kulttuurista ja sosiaalista moninaisuutta on kuitenkin enemmän kuin keskisuudessa suomalaisessa kaupungissa, sillä joukko muodostuu noin 160 kansalaisuusryhmästä. Kris Clarcken toimittama teos *The problematics of well-being* ottaa lähtökohdakseen tämän moninaisuuden

tarkastellessaan viiden maahanmuuttajaryhmän ja suomalaisen hyvinvointivaltion instituutioiden kohtaamista.

Teoksen artikkelien aiheet vaihtelevat asiakaskokemuksista suomalaisen alkoholikulttuurin arviointiin. Kaikki kirjoittajat ovat lähtöisin niistä yhteisöistä, joiden kokemuksia he ovat tutkineet. Tällainen sisäpiirinäkökulma tarjoaa mahdollisuuden havaita sellaisiakin asioita, jotka eivät avautuisi ulkopuolisil-

Kris Clarke (ed.)
The problematics of well-being
Experiences and expectations of migrants and new Finns in the Finnish social and health care system
Research Reports A 9
Tampere: Department of Social Policy and Social Work, University of Tampere, 2005

le. Toisaalta sisätiedon haittana on se, että se saattaa houkutellessa tutkijaa puolustelemaan omien toimintatapojen.

Kirjan avaa laaja artikkeli, jossa Fatuma Dayib kuvaa somalien kokemuksia terveydenhuollon asiakkaina. Dayibin mukaan somalit ovat asiakkaina kohdanneet niin syrjintää kuin suoranaista rasismiakin, ja useat somaliyhdistykset suhtautuvat epäluuloisesti suomalaisen terveydenhoitojärjestelmään. Artikkelista käy myös selkeästi ilmi, että somalit ovat olleet vaikea pala suomalaiselle henkilökunnalle. Kaiken lisäksi myös toiset maahanmuuttajat saattavat joskus katsella somaleita nenänvarttaan pitkin – ehkä somalien kielteisestä huomiosta rohkaistuneina.

Asiakkuuden konkreettisin ristiriidan aihe on se, että somalialaiset eivät kykene pitämään kiinni sovitusta vastaanottoajoista. Fatima Dayib pohdii myöhästelemistä puolelta jos toiseltakin ja tarjoaa syyksi suomalaisen henkilökunnan ja somalialaisten asiakkaiden kulttuurista erilaisuutta. Selitysten jälkeenkin on pakko kysyä: Mikä oikeastaan estää tulemasta vastaanotolle ajoissa?

Myös monet afganistanilaiset ovat somalialaisten tapaan päätyneet Suomeen sodan vuoksi. YK:n pakolaisjärjestön mukaan Afganistanin tilanne on tuottanut yli kaksi miljoonaa pakolaista, jotka ovat levittäytyneet ympäri maailmaa. Lona Kuchey kuvaa artikkelissaan, miten vaikeata afganistanilaisilla on saada Suomessa hoitoa sodasta ja maa-

hanmuutosta johtuviin mielen-terveysongelmiin.

Pakolaistutkimusta edustaa myös Arman Haghsereshtin artikkeli, jonka aiheena on toisen polven iranilaisnuorten koulutushalukkuus. Haghseresht on huolissaan siitä, että nuoret eivät ole erityisen kiinnostuneita koulutuksesta, vaikka se on Suomessa ilmaista. Kiinnostuksen puutteen syynä voi olla se, että koulutuksen jälkeen Suomi ei läheskään aina tarjoa työtä. Positiivisia roolimalleja ei myöskään löydy yhtä helposti kuin vaikkapa Yhdysvalloissa ja Ruotsissa, joissa on runsaasti iranilaisia.

Suomalaisen maahanmuuttobuumin alusta alkaen pakolaiset ja turvapaikanhakijat ovat saaneet viranomaisten ja tutkijoiden päähuomion. Sen sijaan esimerkiksi länsimaiset muuttajat ovat jääneet lähes kokonaan pimentoon. Länsimaalaisia ei aina edes pidetä ”varsinaisina” maahanmuuttajina, koska useimmat ovat tulleet maahan työn, opiskelun tai avioliiton vuoksi. He poikkeavat stereotyyppisestä pakolaismuuttajasta myös siten, että he joutuvat harvoin rasististen hyökkäysten kohteiksi.

Tracey Powers-Erkkilä on siis tehnyt aluevaltauksen tutkittuaan länsimaista tulleiden valkoisten maahanmuuttajien käsityksiä suomalaisista juomatavoista ja alkoholikulttuurista. Alkoholista johtuvia ongelmia näillä ammattilaisilla tuntuu olevan varsin vähän, mutta sen sijaan meikäläinen humalakuinen juomatapa tuottaa harmaita hiuksia. Pulma on se, et-

tä jos on vapaa-ajalla tekemisissä suomalaisten kanssa, on humalajuomista vaikea karttaa. Moni tuntuu ratkaisevan ongelman välttelemällä seurustelua suomalaisten kanssa ja pysyttelemällä englanninkielisten yhteisöissä.

Josephine E. Adjekughelen artikkeli teini-ikäisten seksuaaliterveystiedon vastaanotosta kuvaa havainnollisesti sitä, miten vaivattomasti maahanmuuttajanuoret sulautuvat uuteen yhteiskuntaan. Suomessa koulunsa käyneet ja suomen kielen taidon hankkineet nuoret osaavat käyttää luontevasti hyväkseen suomalaista terveysvalistusta, vaikka tietoa on saatavilla vain suomeksi ja ruotsiksi.

Teos osoittaa, että niin sosiaali- ja terveydenhuollon henkilökunnalla kuin maahanmuuttajiasiakkaillakin on vielä totuttelemissa toisiinsa. Sopeutumisen ja oppimisen tarve syntyy siitä, että Suomessa on vähän maahanmuuttajille räätälöityjä palveluja. Pikemminkin meillä on ollut tavoitteena ohjata maahanmuuttajat olemassa olevien hyvinvointipalvelujen käyttäjiksi.

Kirjan esimerkkitapausten perusteella näyttää siltä, että suomalainen palvelujärjestelmä ei aina pysty ottamaan huomioon maahanmuuttajien tarpeita. On myös ilmeistä, että maahanmuuttajat eivät aina tunne palveluja riittävästi. Hyvän asiakassuhteen esteenä saattaa olla myös työkulttuuri – olisiko niin, että vieraiden kulttuurien vaatimuksia ja ongelmien ratkaisuun tähtäävää suomalaista työtettä ei aina edes voi sovittaa yhteen?